

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Sledování nepoctivého záměru dlužníkem - nepodnikatelem v oddlužení

V rozsudku č.j. 29 NSCR 163/2018 Nejvyšší soud ČR rozhodoval o dovolání dlužníka, který se bránil proti rozhodnutí insolvenčního soudu, resp. soudu odvolacího, o tom, že sleduje v již schváleném oddlužení nepoctivý záměr.

Jedním ze základních předpokladů řešení úpadku dlužníkem je poctivý záměr dlužníka [1]. Dle ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr. Dále dle ustanovení § 395 odst. 4 zamítne insolvenční soud návrh na povolení oddlužení také tehdy, jestliže v posledních 5 letech před podáním insolvenčního návrhu byl návrh dlužníka na povolení oddlužení pravomocně zamítnut z důvodu, že je jím sledován nepoctivý záměr, nebo jestliže z téhož důvodu nebylo oddlužení schváleno nebo bylo schválené oddlužení zrušeno. Nepoctivý záměr se pak objevuje i v ustanovení § 418 odst. 3 insolvenčního zákona, dle kterého insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem (také tehdy), vyjdou-li po schválení oddlužení najevo okolnosti, na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr.

V posuzovaném případě Městský soud v Praze zjistil úpadek dlužníka, povolil řešení jeho úpadku oddlužením a ustanovil insolvenčního správce. Dlužník se posléze nedostavil na schůze věřitelů, která byla svolána dokonce čtyřikrát. Na první svolané schůzi věřitelů byl dlužník zastoupen obecným zmocněncem, ohledně ostatních schůzí věřitelů se opakovaně omluvil z důvodu nemoci. Na poslední schůzi svolanou na 23. ledna 2018 se dlužník omluvil den před konáním schůze. Na základě informací získaných telefonickým dotazem u lékařky, která dne 22. ledna 2018 rozhodla o dočasné pracovní neschopnosti dlužníka, insolvenční soud dovodil, že dlužník se mohl zúčastnit jednání dne 23. ledna 2018. Čtyři (byť omluvené) absence dlužníka na schůzích věřitelů byly pro insolvenční soud příliš. Soud to vyhodnotil tak, že se dlužník k jednání o svém oddlužení nedostavoval úmyslně. Navíc zde bylo vyjádření insolvenčního správce, dle něž dlužník se správcem nekomunikoval a neposkytoval mu žádnou součinnost. Aby toho nebylo málo, podle správce dlužník průběžně od roku 2013 prodal celkem sedm bytů, jeden rodinný dům a několik pozemků, přičemž dlužník zmíněné nemovitosti prodával v době, kdy již měl věřitele a k tomu se dlužník rovněž nevyjádřil.

Výše uvedená fakta vyhodnotil insolvenční soud tak, že dlužník oddlužením sleduje nepoctivý záměr.

Podle insolvenčního soudu v insolvenčním řízení nebylo možné pokračovat oddlužováním dlužníka, který na své povinnosti zcela rezignoval a oddlužení dlužníka neschválil a rozhodl o řešení úpadku dlužníka (nepatrným) konkursem. Proti tomuto rozhodnutí podal dlužník odvolání k Vrchnímu soudu v Praze. Odvolací soud shledal rozhodnutí insolvenčního soudu věcně správným ve výrocích o neschválení oddlužení a o řešení úpadku dlužníka konkursem.

Je povinností soudu zkoumat sledování nepoctivého záměru dlužníka neustále, tak jak běží insolvenční řízení, a to jak ve stádiu, kdy se rozhoduje o návrhu na povolení oddlužení (s ohledem na skutečnosti, které dlužník uvedl v návrhu na povolení oddlužení a v insolvenčním návrhu, popř. s ohledem ke skutečnostem doloženým věřiteli), tak ve fázi insolvenčního řízení následujícího po povolení

oddlužení (dle skutečností vyplývajících z dosavadních výsledků insolvenčního řízení).

Současně odvolací soud zdůraznil, že oddlužení si zaslouží výlučně poctivý dlužník. Za poctivého dlužníka odvolací soud považuje dlužníka, jenž aktivně spolupracuje s insolvenčním správcem a insolvenčním soudem, který se před prodejem nemovitostí neskrývá a který zavčasu, úplně a pravdivě informuje o svých majetkových poměrech. Takovou příležitost měl v daném případě dlužník vícekrát, akorát jí dostatečně nevyužil.

Insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn, aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů. Takové jednání dlužníka, který se zejména opakovaně vyhýbal účasti na schůzích věřitelů (byť s omluvou z důvodu své nemoci), dokazuje jeho lehkomyšlný a nedbalý postoj k celému insolvenčnímu řízení a proto bylo možné jeho chování vyhodnotit jako nepoctivý záměr.

Vrchní soud v Praze shledal rozhodnutí insolvenčního soudu věcně správným ve výrocích o neschválení oddlužení a o řešení úpadku dlužníka konkursem.

Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání. Argumentoval především tím, že svou absenci na schůzi věřitelů vždy řádně a včas omluvil, doložil důvod, pro který se schůze věřitelů nemohl zúčastnit a požádal o odročení jednání. Dlužník celou situaci dokonce obrátil, když tvrdil, že postupem insolvenčního i odvolacího soudu mělo být porušeno jeho právo na spravedlivý proces a bylo mu znemožněno zúčastnit se schůze věřitelů a vyjádřit se ke skutečnostem významným pro další postup v insolvenčním řízení.

Dovolání dlužníka Nejvyšší soud odmítl jako nepřijatelné [2]. Právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno, odpovídá judikatuře Nejvyššího soudu, dle kterého platí následující. Ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, tj. jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Závěr, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr, tak bude závislý vždy na posouzení okolností v jednotlivém případě, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení. Posouzení, zda dlužník sleduje podáním návrhu na oddlužení nepoctivý záměr je navázáno na hodnocení skutečností, které se udály v určitém časovém rámci, zpravidla před zahájením insolvenčního řízení. Povinnost dlužníka sledovat navrženým oddlužením poctivý záměr přitom trvá po celou dobu oddlužení. Soud tak dohlíží nad dlužníkem, aby uchoval poctivý záměr v zájmu účinného uspokojení věřitelů [3].

Shrnutí

Jednou ze základních podmínek úspěšného řešení úpadku dlužníka oddlužením je dlužníkův poctivý záměr. Je přitom věcí soudu, jak zhodnotí okolnosti daného případu. V daném případě, i když dlužník „poctivě“ omlouval svou několikanásobnou neúčast na schůzích věřitelů, vyhodnotil soud takové jednání jako nepoctivé (i s ohledem na další okolnosti případu). Zároveň platí, že poctivé jednání dlužníka je v insolvenčním zákoně vymezeno dost neurčitě, když i samotný pojem poctivý záměr dlužníka není dostatečně definován. Zákonodárce v insolvenčním zákoně operuje s pojmem sledování nepoctivého záměru a mluví o okolnostech, se zřetelem k nimž nebo na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že návrhem na povolení oddlužení (§ 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona) nebo oddlužením (§ 418 odst. 3 IZ insolvenčního zákona) je sledován právě nepoctivý záměr. Jak je vidět v daném případě, zákonodárce opravu nechal na soudu, aby zvážil všechny relevantní okolnosti a z nich vyvodil dlužníkův poctivý či nepoctivý záměr.

Soud zároveň posuzuje, zda je taková (ne)poctivost trvalá, tj. zda trvá po celou dobu insovenčního řízení, když soud hodnotí poctivý záměr dlužníka jak ve fázi schvalování oddlužení, tak ve fázi po schválení oddlužení. A jestliže bylo řečeno, že poctivý záměr dlužníka je jednou ze základních podmínek úspěšného řešení úpadku dlužníka oddlužením, vyplývá z toho i velká pozornost, kterou by měl nejen soud, ale především i dlužník věnovat svému jednání po celou dobu insolvenčního řízení. Jinak dlužníku hrozí, že jeho úpadek bude řešen nikoliv oddlužením, nýbrž konkursem. Z daného případu vyplývá i to, že poctivý záměr může dlužník dokázat především svou aktivní komunikací s insolvenčním správcem, soudem i věřiteli a plněním povinností z takové komunikace plynoucích a dále tím, že bude jednat tak, aby došlo k co nejvyššímu uspokojení věřitelů.

Ačkoli v daném případě dokonce dlužník argumentoval tím, že bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces, že se vždy řádně a včas z účasti na nařízené schůzi věřitelů omluvil, je zřejmé i to, že soud takové jednání dlužníka vyhodnotil tak, že dlužník svou šanci spolupracovat aktivně se soudem, insolvenčním správcem a věřiteli zkrátka nevyužil a proto jsou zde okolnosti, se zřetelem k nimž či na jejichž základě lze důvodně předpokládat, že dlužník sleduje oddlužením nepoctivý záměr. Dlužníková komunikace s insolvenčním správcem, soudem a věřiteli zde byla příliš pasivní. I když přílišná dlužníková pasivita v komunikaci s ostatními subjekty insolvenčního řízení nemusí přímo svědčit o nepoctivosti jeho jednání, je zde právě již výše zmíněné ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) a § 418 odst. 3 insolvenčního zákona, o něž se soud může při své argumentaci opřít a dlužníka za jeho pasivitu ztrestat. A jelikož by soud měl posuzovat okolnosti, na jejich základě lze důvodně předpokládat sledování nepoctivého záměru dlužníkem po celou dobu insolvenčního řízení, je zde významný nástroj proto, aby byla vynucena aktivita v komunikaci a součinnosti dlužníka s ostatními subjekty insolvenčního řízení rovněž po celou dobu oddlužení. A na tom se ve výše uvedeném případě shodly všechny tři soudní instance, které měly možnost vyhodnotit všechny okolnosti případu, k čemuž měly poměrně široký prostor.

Dále je třeba zdůraznit, že insolvenční zákon pracuje s pojmem sledování nepoctivého záměru nikoli záměru poctivého. Z toho vyplývá, že pokud je dlužník dostatečně aktivní a spolupracuje s ostatními subjekty insolvenčního řízení a tak podle všech okolností sleduje poctivý záměr, je pak naopak více pasivní insolvenční soud, který žádné relevantní rozhodnutí nemusí vydávat a oddlužení zdárně pokračuje.

JUDr. Ing. Pavel Janský,
advokátní koncipient

LANGMEIER & CO
advokátní a insolvenční kancelář

[Langmeier & Co., advokátní kancelář s. r. o.](#)

Na Bělidle 997/15
150 00 Praha 5

tel.: + 420 222 200 250
mob: + 420 731 160 036
e-mail: info@langmeier.cz

[2] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 29 NSCR 163/2018.

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 29 NSCR 163/2018.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)